Lietas Nr. C34032416
Lietas arhīva Nr. C-0324-16/2

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Saldū, 2016. gada 19.augustā

Saldus rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnese S.Ozola
ar tiesas sēžu sekretāri I.Āboliņu,
piedaloties prasītājam /pers. A/ un viņa pilnvarotajai pārstāvei /pers.F/,
izskatīja atklātā tiesas sēdē civillietu /pers. A/ prasībā pret LR Finanšu ministriju par īpašuma tiesību atzīšanu uz būvi.

Aprakstošā daļa

Prasītājs /pers. A/ cēlis tiesā prasību pret Finanšu ministriju par īpašuma tiesību atzīšanu uz būvi. Prasības pieteikumā norādīts, ka prasītājs ir lietotājs zemesgrāmatā neierakstītam nekustamajam īpašumam – garāžai nr./numurs A/, kadastra apz./numurs B/, nosaukums /Nosaukums/, /adrese/ (turpmāk – Būve).

Būve atrodas uz zemesgabala, kas pieder prasītājam saskaņā ar 12.12.2014. starp prasītāju un /pers. B/ noslēgto Pirkuma līgumu, ko apliecina zemesgrāmatu apliecība nodalījumam Nr./numurs C/.

Būves atsavinātājs īpašumu – t.sk. zemesgabalu un Būvi – ieguva mantošanas ceļā kā pirmās šķiras mantinieks (mantojuma atstājēja dēls) no /pers. C/, ko apliecina 05.03.2013. Valsts zemes dienesta lēmums Nr.14-01/219477-1/1, ar kuru /pers. B/ atjaunotas īpašuma tiesības uz zemes vienību ar kadastra apzīmējumu /numurs D/,11 ha platībā Brocēnu novadā, Blīdenes pagastā, nekustamā īpašuma /Nosaukums/, kadastra numurs /numurs E/uzturēšanai. Vienlaicīgi, atsavinātāja īpašumtiesības un Būves esamību īpašumā /Nosaukums/ apliecina Brocēnu novada pašvaldības maksāšanas paziņojums par nekustamā īpašuma nodokli 2015.gadam.

Saskaņā ar likuma „Par nekustamā īpašuma ierakstīšanu zemesgrāmatās" 17., 21.pantā norādīto, personai, kura īpašumu ieguvusi pēc 1993.gada 4.aprīļa darījuma rezultātā vai mantošanas ceļā, tā ierakstīšanai zemesgrāmatā vispirms nepieciešams iesniegt pierādījumus, ka īpašuma atsavinātājs vai mantojuma atstājējs – konkrētajā gadījumā /pers. B/ – ir bijis īpašuma īpašnieks – tātad dokumentus, kas minētā likuma 17., 18.panta izpratnē apliecina atsavinātāja īpašuma tiesības. Attiecīgi uz prasības iesniegšanas brīdi prasītājam pastāv tiesisks šķērslis īpašuma ierakstīšanai zemesgrāmatā ārpustiesas kārtībā, jo prasītājam nav pieejami likuma "Par nekustamā īpašuma ierakstīšanu zemesgrāmatās" 17.pantā paredzētie īpašuma tiesiskās iegūšanas pamatojuma dokumenti. Līdz ar to prasītājs uzskata, ka viņa vienīgā iespēja panākt savu īpašuma tiesību atzīšanu un nostiprināšanu zemesgrāmatā ir ar tiesas spriedumu.

Atbilstoši Civillikuma 968.pantam, uz zemes uzcelta un cieši ar to savienota ēka atzīstama par tās daļu.

Secīgi, Civillikuma 1060.pants nosaka, ka prasītājam ir jāpierāda sava īpašuma tiesība. Šim nolūkam pietiek, ja viņš pierāda, ka patiesi ieguvis šo tiesību tiesīgā kārtā, pēc tam jau atbildētājam jāpierāda, ka prasītājs vairs nav īpašnieks. Ja prasītājs apgalvo, ka lietu ieguvis kā nodotu vai mantotu no cita, tad viņam arī jāpierāda, ka viņa priekšgājējs bijis tā īpašnieks.

Lūdz atzīt prasītāja /pers. A/ īpašuma tiesības uz būvi – garāžu Nr./numurs A/, ar kadastra apzīmējumu /numurs B//numurs B/, un nosaukumu /Nosaukums/, /adrese/. Prasība celta uz Civillikuma 968.,1060., 1477.panta, likuma "Par nekustamā īpašuma ierakstīšanu zemesgrāmatās" 17.panta 6.punkta, 22.panta pamatiem.

Atbildētāja Finanšu ministrija par prasību iesniegtajā paskaidrojumā norādījusi, ka prasību neatzīst.

Atbildētāja uzskata, ka prasības pieteikumam pievienotie dokumenti nav pietiekami īpašuma tiesību pierādīšanai uz garāžu un prasītājam saskaņā ar likuma „Par nekustamā īpašuma ierakstīšanu zemesgrāmatās" 21.pantu ir jāpierāda, ka /pers. B/ un pirms viņa /pers. C/ savas nāves brīdī bija garāžas īpašnieki. Lietā arī nav nekādu pierādījumu par garāžas pirkšanu 2014.gada 12.decembrī, kā arī nav pierādītas /pers. C/ īpašuma tiesības uz to.

Kā redzams no Kadastra informācijas sistēmas datiem un zemesgrāmatu apliecības, zemes gabals ar kadastra apzīmējumu /numurs E/, /adrese/, /Nosaukums/ uz kura atrodas garāža, pieder prasītājam.

Prasība pamatota arī ar Civillikuma 968.pantu. Izziņas no Zemesgrāmatu nodaļas, Valsts zemes dienesta un pašvaldības par to, ka garāža nav reģistrēta attiecīgajās iestādēs kā patstāvīgs īpašuma objekts, lietā nav iesniegtas, līdz ar ko secināms, ka nav izpildītas likuma „Par atjaunotā Latvijas Republikas 1937.gada Civillikuma ievada, mantojuma tiesību un lietu tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un kārtību" 14.panta ceturtajā daļā noteiktās prasības, lai tās varētu atzīt par zemes īpašnieka īpašumu atbilstoši Civillikuma 968.pantam.

Juridiskajā literatūrā ar jēdzienu "atbildētājs" tiek saprasta persona civilprocesā, pret ko prasītājs vērš savu prasību. Tāpat arī tiek norādīts, ka atbildētājs ir puse, kas tiek uzskatīta par atbildīgu (vainojamu) otras puses tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārumā.

Līdz ar to atbildētājs, ja nevēlas procesu zaudēt, ir spiests aizstāvēties pret celto prasību. Atbildētājs piekrīt A.Līča izteiktajam viedoklim, ka "prasības tiesvedības jēga un būtība galvenokārt izpaužas prasītāja celtās pretenzijās pret atbildētāju, norādot, kā tieši atbildētājs ir veicis vai ir vainojams prasītāja tiesību vai likumīgo interešu aizskārumā". Šajā gadījumā no lietas materiāliem nav secināms, kā tieši atbildētāja aizskar vai ir vainojama prasītāja tiesību vai ar likuma aizsargāto interešu aizskārumā, tādēļ uzskatām, ka prasība pret atbildētāju celta nepamatoti.

Ņemot vērā minēto atbildētāja uzskata, ka tai prasības apmierināšanas gadījumā nebūtu jācieš Civilprocesa likuma 41., 42. un 43. pantos paredzētie izdevumi un tie būtu jāuzņemas prasītājam pašam, jo prasītājs nav pierādījis, ka atbildētāja būtu vainojama tā tiesību aizskārumā. Tiesas izdevumu piedziņa no atbildētājas būtu pretrunā ar Civillikuma 1.pantu.

Lūdz /pers. A/ prasību pret Finanšu ministriju noraidīt.

Prasītāja /pers. A/ pilnvarotā pārstāve /pers.F/ tiesas sēdē prasību par īpašuma tiesību atzīšanu uz būvi uzturēja pilnībā uz prasības pieteikumā norādītajiem pamatiem.

Atbildētājas Finanšu ministrijas pārstāvis uz tiesas sēdi nav ieradies, tiesā saņemts atbildētājas paskaidrojums, kurā lūgts izskatīt prasību bez atbildētāja pilnvarotā pārstāvja piedalīšanās. Pie šādiem apstākļiem tiesa saskaņā ar Civilprocesa likuma 156.panta pirmo daļu atzinusi par iespējamu izskatīt lietu bez atbildētājas pārstāvja klātbūtnes tiesas sēdē.

Trešā personas prasītājas pusē bez patstāvīgiem prasījumiem Brocēnu novada domes pārstāvis uz tiesas sēdi nav ieradies. Tiesā saņemts iesniegums, kurā norādīts, ka Brocēnu novada pašvaldības rīcībā nav dokumentu vai informācijas, kas nebūtu tiesas rīcībā, vai kas būtu pretrunā ar prasītāja sniegto informāciju, lūgts izskatīt prasību bez pārstāvja piedalīšanās tiesas sēdē. Pie šādiem apstākļiem tiesa saskaņā ar Civilprocesa likuma 156.panta pirmo daļu atzinusi par iespējamu izskatīt lietu bez trešās personas prasītājas pusē bez patstāvīgiem prasījumiem klātbūtnes tiesas sēdē.

Motīvu daļa

Noklausījusies prasītāja pilnvarotās pārstāves paskaidrojumus tiesas sēdē, novērtējusi lietā esošos pierādījumus, tiesa atzīst, ka /pers. A/ prasība pret Finanšu ministriju par īpašuma tiesību atzīšanu uz būvi ir noraidāma.

No lietas materiāliem ir redzams, ka prasītājs ir īpašnieks zemei 3,11 ha platībā, kas atrodas /Nosaukums/, /adrese/, pamatojoties uz 2014.gada 12.decembra pirkuma līgumu (lietas 12.lapa).

Prasītājs prasībā lūdzis atzīt viņa īpašuma tiesības uz nekustamo īpašumu – garāžu, atsaucoties uz Civillikuma 968.pantu, ievērojot to, ka garāža atrodas uz prasītājam piederošas zemes.

Civillikuma 968.pants noteic, ka uz zemes uzcelta un cieši ar to savienota ēka atzīstama par tās daļu.

Civillikuma komentāros norādīts, ka Civillikuma 968.pants regulē šādas ēkas piederību vispār, turklāt, kā atzīts tiesu praksē, šajā gadījumā ir runa par prezumpciju, atbilstoši kurai pieņemams, ka ēka pieder tam, kuram pieder attiecīgais zemes gabals. Minētā prezumpcija ir relatīva, respektīvi, tā ir „apgāžama", pierādot, ka konkrētajā gadījumā pastāv kāds no likumā paredzētiem izņēmumiem no Civillikuma 968.panta, līdz ar ko attiecīgā ēka uzskatāma par patstāvīgu īpašuma priekšmetu (A.Grūtups, E.Kalniņš. Civillikuma komentāri. Trešā daļa. Lietu tiesības. Īpašums. Otrais papildinātais izdevums. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2002, 72.lpp.).

Šādi izņēmumi noteikti likuma "Par atjaunotā Latvijas Republikas 1937.gada Civillikuma ievada, mantojuma tiesību un lietu tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un kārtību" 14.panta 1.punktā, ka Civillikuma 968.panta noteikumi nav piemērojami un ēkas (būves) līdz to apvienošanai vienā īpašumā ir uzskatāmi par patstāvīgu īpašuma objektu, ja ēkas uzceltas uz zemes, kas atbilstoši likumiem piešķirta šim nolūkam, iegūta darījuma rezultātā vai uz cita tiesiska pamata pirms Civillikuma lietu tiesību daļas spēkā stāšanās dienas (1992.gada 1.septembra), bet zemes īpašuma tiesības atjaunotas vai atjaunojamas bijušajām īpašniekam vai viņa mantiniekam (tiesību pārņēmējam) vai arī zeme piekrīt vai pieder valstij vai pašvaldībai.

Ar Valsts zemes dienesta Kurzemes reģionālās nodaļas 05.03.2013. lēmumu Nr.14-01/2194777-1/1 /pers. B/ atjaunotas īpašuma tiesības uz zemes vienību ar kadastra apzīmējumu /numurs E/, 3,1 ha platībā Brocēnu novada Blīdenes pagastā, nekustamā īpašuma /Nosaukums/, kadastra numurs /numurs E/, uzturēšanai ar šajā lēmumā minētajiem nekustamā īpašuma objekta apgrūtinājumiem. Viens no lēmumā minētajiem apgrūtinājumiem ir: zemes īpašniekam nepiederoša būve vai būves daļa – 0,03 ha, kā arī norādīts, ka uz zemes vienības ar kadastra apzīmējumu /numurs E/atrodas /pers. B/ nepiederoša ēka ar kadastra apzīmējumu /numurs B/(lietas 10.-11.lapa). No kā secināms, ka strīdus būve ir patstāvīgs īpašuma objekts.

Kā vienīgo pierādījumu atsavinātāja īpašumtiesībām prasītājs norādījis Brocēnu novada pašvaldības maksāšanas paziņojumu par nekustamā īpašuma nodokli 2015.gadam, no kura redzams, ka šajā maksāšanas paziņojumā norādīta informācija par nekustamā īpašuma nodokļa objektiem: garāža /Nosaukums/ (kadastra apzīmējums /numurs B/) un zeme /Nosaukums/ (kadastra numurs /numurs E/) (lietas 13.lapa).

Taču kā jau minēts iepriekš Valsts zemes dienesta Kurzemes reģionālās nodaļas 05.03.2013. lēmumā Nr.14-01/2194777-1/1 ir norādīts, ka /pers. B/ nav šīs būves īpašnieks, kas izslēdz prasītājas norādīto pierādījumu.

Kā saprotams no prasības pieteikuma, prasītājs vēlas, lai tiesa atzīst viņam īpašuma tiesības uz būvi, kura atrodas uz viņam piederošas zemes, bet viņam ir šķēršļi tās ierakstīt zemesgrāmatā, jo viņam nav dokumentu, kas apliecinātu viņa īpašuma tiesības uz būvi.

Civillikuma 968.panta izpratnē īpašuma tiesības uz zemi pašas par sevi nedod īpašuma tiesības uz ēkām, kas neietilpst attiecīgā nekustamā īpašuma sastāvā. Īpašuma iegūšanas veidi ir uzskaitīti Civillikuma Lietu tiesību daļas trešās nodaļas otrajā apakšnodaļā „Īpašuma iegūšana". Taču lietā nav pierādījumu, ka prasītājs strīdus būvi būtu ieguvis īpašumā atbilstoši kādam no minētajā nodaļā uzskaitītajiem īpašuma iegūšanas veidiem.

No lietā esošās Zemesgrāmatu apliecības izriet, ka strīdus būve prasītājam piederošā nekustamā īpašuma /Nosaukums/, /adrese/, sastāvā neietilpst (lietas 12.lapa), vēl jo vairāk, Valsts zemes dienesta Kurzemes reģionālās nodaļas 05.03.2013. lēmumā Nr.14-01/2194777-1/1 ir norādīts, ka īpašumam ir reģistrēts apgrūtinājums: zemes īpašniekam nepiederoša būve vai būves daļa (lietas 10.-11.lapa).

Ņemot vērā iepriekš minēto, tiesa secina, ka strīdus būves piederība prasītājam /pers. A/ nav noteikta, līdz ar ko prasība par īpašuma tiesību atzīšanu uz būvi ir noraidāma.

Tomēr tiesa norāda, ka atbildētājas Finanšu ministrijas iebildumi, ka tā nav atzīstama par atbildētāju lietā, jo prettiesiski neaiztur lietu, ir atbildētāja jēdziena sašaurināts tulkojums, un šis arguments nevar būt par pamatu prasības noraidīšanai, jo atbildētājs nav tikai persona, kura aizskārusi vai pārkāpusi prasītāja tiesības vai ar likumu aizsargātās intereses, bet arī persona, no kuras var sagaidīt iebildumus pret celto prasību. Garāžas ēka atrodas uz valstij piekrītošas zemes gabala, līdz ar to Finanšu ministrija lietā pārstāv Latvijas valsti, kurai vienīgajai var piekrist strīdus būve īpašnieka neesamības gadījumā un valsts ir vienīgā persona, kas varētu celt iebildumus pret prasību.

Tā kā cita regulējuma, kas noteiktu valsts pārstāvniecību šādu kategoriju lietās nav un atbildētājs uz to nav norādījis, tiesai nav pamata atzīt, ka prasība celta pret nepareizo atbildētāju. Paskaidrojumos par prasību Finanšu ministrija arī pēc būtības norādījusi, ka prasību neatzīst un cēlusi pret to iebildumus kā atbildētājs lietā.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 42.panta otro daļu, ja prasību noraida, tiesas izdevumi, kas nav samaksāti iepriekš, piespriežami no prasītāja valsts ienākumos. Līdz ar to no prasītāja par labu valstij piedzenami nesegtie ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 10,48 EUR.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz teikto un saskaņā ar Civilprocesa likuma 8., 97., 193.pantu, tiesa

n o s p r i e d a

Noraidīt /pers. A/ prasību par īpašuma tiesību atzīšanu uz būvi.

Piedzīt no /pers. A/, personas kods /personas kods/, valsts labā ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus EUR 10,48 (desmit *euro* 48 centi).

Ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi ieskaitāmi Tiesu administrācijas, reģistrācijas numurs 90001672316, saņēmēja iestāde – Valsts kase BIC kods: TRELLV22, kontā LV51TREL2190458019000, iemaksas mērķis: ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi, Saldus rajona tiesa, lietas arhīva Nr.C-0324-16/2. Kvīts pēc naudas samaksas nekavējoties jāiesniedz Saldus rajona tiesā.

Noteikt /pers. A/ sprieduma labprātīgai izpildei daļā par tiesas izdevumu piedziņu 10 dienu laiku no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Spriedumu var pārsūdzēt 20 dienu laikā Kurzemes apgabaltiesā, iesniedzot apelācijas sūdzību Saldus rajona tiesā.